

BULETIN INFORMATIV

Cuprins

Parlamentul a adoptat mai multe modificări legislative importante pentru sistemul de justiție

Procurorii par să intensifice investigațiile împotriva lui Plahotniuc, Platon și Șor

Parlamentul a simplificat procedura de confiscare a averii infractorilor

Procuratura a făcut bilanțul pentru anul 2021

Pe scurt

Despre CRJM

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) este o organizație necomercială care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova, cu accent pe justiție și drepturile omului. Suntem independenți și neafiliați politic.

SUSȚINE CRJM

PARLAMENTUL A ADOPTAT MAI MULTE MODIFICĂRI LEGISLATIVE IMPORTANTE PENTRU SISTEMUL DE JUSTIȚIE

La 28 iulie 2022, Parlamentul Republicii Moldova, cu votul a **71 de deputați**, a adoptat în lectură finală un **proiect de lege** care prevede mai multe modificări la Legea privind Institutul Național al Justiției (INJ). Printre modificări se numără schimbarea componenței Consiliului INJ, măbind ponderea membrilor numiți de executiv, consiliul fiind organul care alege directorul INJ. Noile prevederi mai presupun excluderea cerinței de doi ani vechime în muncă pentru persoanele care solicită admiterea la cursurile de formare inițială a candidaților la funcția de judecător și introducerea obligației pentru candidați de a depune declarația de avere și interese odată cu depunerea dosarului pentru concurs.

Potrivit autorilor, modificările legislative au scopul de a fortifica procedura de admitere la INJ, precum și stabilirea unor criterii suplimentare de admitere care ar putea contribui la creșterea profesionalismului și integrității candidaților la funcția de judecător.

CRJM a prezentat o **opinie juridică** pe marginea proiectului de lege, recomandând stabilirea notei minime acceptabile pentru a candida la funcția de judecător, excluderea cerinței de doi ani de experiență pentru candidații la INJ, introducerea unei mai mari previzibilități în concursurile pentru judecători, introducerea unui sistem de verificare a integrității în justiție la toate etapele carierei, etc. În vara acestui an, activitatea INJ a fost evaluată de către experții Uniunii Europene în scopul îmbunătățirii instruirii oferite de INJ. Acest raport încă nu a fost făcut public, însă Ministerul Justiției și-a asumat responsabilitatea să modifice încă o dată cadrul legal, pentru a fi remediate problemele critice constatate în raport.

Pe 29 iulie 2022, Parlamentul, cu votul a **54 de deputați** ai Partidului Acțiune și Solidaritate, a **adoptat** în lectură finală mai multe modificări legislative cu privire la sistemul de justiție. Legea încă nu a fost promulgată. Modificările introduse au scopul de a racorda prevederile legale cu **amendamentele constituționale** intrate în vigoare la 1 aprilie 2022. La 22 iulie 2022, CRJM a prezentat Parlamentului **opinia juridică** pe marginea proiectului de lege și a venit cu mai multe propuneri în vederea îmbunătățirii acestuia. Printre modificările introduse se numără:

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01

+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

Modificările sporesc independența, transparența și competența CSM, îngreunează posibilitatea obținerii garanțiilor sociale sporite de către judecătorii cu reputație contestabilă și schimbă componența colegiilor CSM.

- a. Excluderea numirii inițiale a judecătorilor pentru un mandat de 5 ani. Judecătorii vor fi numiți pe viață din start, reducând riscul influențării acestora;
- b. Transferul judecătorilor în același nivel de instanță sau într-o instanță inferioară, precum și eliberarea judecătorului și a președinților de instanțe din funcție, se va face prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), fără a fi nevoie de un decret al Președintelui. Această modificare sporește competențele CSM;
- c. Excluderea instituției transferului temporar, fără concurs, a judecătorilor. Aceasta prevedere era folosită în trecut pentru a eluda concursurile pentru funcțiile atractive din justiție;
- d. Introducerea posibilității judecătorilor de a fi detașați în subdiviziunea responsabilă de reprezentarea Moldovei la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO). Această modificare va putea ridica nivelul de cunoaștere a drepturilor omului de către judecători și calitatea reprezentării Guvernului la CtEDO;
- e. Reglementarea situației plecării dezonorabile a judecătorilor din sistem, fără pensie și indemnizație de demisie;
- f. Detalierea regulilor cu privire la constituirea CSM, conform recomandărilor Comisiei de la Veneția. Mandatul Președintelui CSM a fost redus la 2 ani, fără drept de realegere, fiind exclusă și cerința ca acesta să fie judecător. De asemenea, revocarea membrului CSM o poate face doar CSM, cu majoritate calificată. Aceste măsuri vor spori independența CSM;
- g. Perfecționarea regulilor cu privire la adoptarea hotărârilor CSM, fiind exclusă deliberarea. Aceasta are menirea de a spori transparența CSM;
- h. Reducerea numărului de membri ai Colegiilor CSM. Colegiul disciplinar va avea șapte membri, iar celelalte colegii – cinci, menținând regula ca majoritatea să fie judecători. A fost exclusă cerința ca judecătorii să provină din toate nivelurile de instanțe judecătorești;
- i. Majorarea remunerării membrilor nejudicătorești din cadrul CSM și a colegiilor sale.

PROCURORII PAR SĂ INTENSIFICE INVESTIGAȚIILE ÎMPOTRIVA LUI PLAHOTNIUC, PLATON ȘI ȘOR

În iunie 2022, s-au împlinit trei ani de când Vladimir PLAHOTNIUC, fostul lider al Partidului Democrat din Moldova (PDM) și Ilan ȘOR, liderul Partidului Politic „Șor” (PP „Șor”), au părăsit Republica Moldova. Ambii sunt acuzați în dosarul „fraudei bancare”. [Potrivit Biroului INTERPOL de la Chișinău](#), Ilan ȘOR este dat în căutare internațională, iar Vladimir PLAHOTNIUC – nu. [Conform procuraturii](#),

CNA a recunoscut că au avut lor surgeri de informații din dosarul penal privind finanțarea ilegală a PP „Șor”. În consecință, șapte activiști ai partidului au părăsit țara.

organizația criminală condusă de Vladimir PLAHOTNIUC era constituită din câteva grupuri, care la rândul lor erau conduse de Veaceslav PLATON, Vladimir ANDRONACHI și de Ilan ȘOR. Ultimul controla prin intermediul unor persoane interpușe băncile Unibank SA, Banca Socială SA și Banca de Economii SA.

La 4 iulie 2022, Procuratura a transmis în instanță un alt episod din dosarul „frauda bancară”, fiind vizați un ex-governator și doi ex-viceguvernatori ai Băncii Naționale a Moldovei. [Conform procuraturii](#), pe parcursul anului 2014, aceștia în calitate de persoane afiliate organizației criminale ale lui Vladimir PLAHOTNIUC, au înlăturat obstacolele și au acordat instrumente necesare realizării sustragerii de bani aflați la dispoziția Unibank SA, Banca Socială SA și Banca de Economii SA, inclusiv prin aprobarea în organele de conducere a acestor bănci a unor persoane afiliate lui Ilan ȘOR și prin neintervenirea în activitatea defectuoasă a acestor bănci.

La 5 iulie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, a eliberat mandat [de arestare în contumacie](#) pentru 30 de zile pe numele lui Vladimir PLAHOTNIUC în dosarul „Metalferos”, deși demersul procurorilor a fost înregistrat la Judecătoria Chișinău încă pe 5 noiembrie 2021. Acest lucru se întâmplă deoarece avocații fostului lider al PDM au solicitat [de 26 de ori strămăturarea cauzei](#) privind aplicarea arestului de la Judecătoria Chișinău la o altă judecătorie. Curtea Supremă de Justiție a respins aceste solicitări ca neîntemeiate. În dosarul „Metalferos”, dl Plahotniuc este învinuit de crearea și conducerea unei organizații criminale, escrocherie în proporții deosebit de mari și spălare de bani.

La 8 iulie 2022, fostul deputat PDM, Vladimir ANDRONACHI a fost [anunțat în căutare internațională](#) de INTERPOL în scopul arestării și extradării în Republica Moldova. El este bănuț de spălare de bani în dosarul „Metalferos” și în dosarul „frauda bancară”.

La 14 iulie 2022, Olga BONDARCIUC, notara implicată în autentificarea mai multor documente ce vizează afacerile lui Vladimir PLAHOTNIUC, Ilan ȘOR și Veaceslav PLATON și care ar fi prestat servicii de notariat fostului președinte, Igor DODON, [a fost extrădată în Republica Moldova](#) de către autoritățile belgiene. [Conform procuraturii](#), ea este bănuț de fals în acte publice, de traducerea și legalizarea cu bună-știință a unor acte folosite în „frauda bancară”, de depunerea de declarații mincinoase, inclusiv ascunderea unor documente cu privire la unele companii nerezidente prin care ar fi fost spălați banii din „frauda bancară”. Dna Bondarciuc a fost plasată în arest preventiv pentru 30 de zile. La fel, în baza hotărârii Colegiului disciplinar al notarilor, Ministrul Justiției, [i-a retras licența](#) de notar.

La 21 iulie 2022, cu votul a 58 de deputați, Parlamentul [a aprobat ridicarea imunității](#) deputatei Marina TAUBER. Anterior, Parlamentul a mai aprobat ridicarea imunității acesteia (pentru detalii, a se vedea [Buletinul CRJM nr. 45](#)). Dna Tauber este bănuț de falsificarea raportului privind gestiunea financiară a PP „Șor” pentru primul trimestru al anului 2022, având intenția de a ascunde volumul banilor acumulați și a celor utilizați, precum și pentru acceptarea

cu bună știință a finanțării partidului din partea unui grup criminal organizat. Deputata a fost plasată în arest preventiv pentru 30 de zile în Penitenciarul nr. 13.

În perioada 21 – 25 iulie 2022, ofițerii Centrului Național Anticorupție (CNA) și ai Serviciului de Informații și Securitate, în comun cu procurorii anticorupție, au descins cu percheziții în 97 de locații din toată țara, în special la sediile organizațiilor teritoriale ale PP „Șor”, în cadrul dosarului cu privire la finanțarea ilegală a acestuia. Conform CNA, partidul ar fi acceptat conștient bani de proveniență dubioasă din partea unei grupări criminale, care erau folosiți în interes de partid, onorarii pentru artiști, salarii pentru membri etc. Bani ajungeau în Republica Moldova sub formă de transferuri, inclusiv în criptomonede. În primul semestru al anului curent, partidul ar fi efectuat plăți în sumă de 600 000 EUR, pe când cheltuielile raportate erau de circa 228 000 MDL. Din sursele de proveniență neclară ar fi fost achitate salariile membrilor PP „Șor” în sumă de 100 000 EUR, iar circa 3 500 000 MDL ar fi fost folosite pentru transportarea participanților la proteste. Pe 16 iulie 2022, [cel puțin șapte activiști ai PP „Șor” au părăsit Republica Moldova](#). Potrivit CNA, a avut loc o scurgere de informații din dosarul penal. A fost pornită o cauză penală în acest sens, care este investigată de procurorii anticorupție.

La 30 iulie 2022, mai mulți reprezentanți ai Congresului Statelor Unite ale Americii i-au adresat Președintelui Joe BIDEN o scrisoare prin care solicită impunerea de sancțiuni împotriva lui Vladimir PLAHOTNIUC, Ilan ȘOR și Veaceslav PLATON. Reprezentanții Congresului au enunțat că cei trei oligarhi figurează în mai multe dosare penale, fiind responsabili de o serie de acte frauduloase, atât în Republica Moldova, cât și la nivel internațional.

PARLAMENTUL A SIMPLIFICAT PROCEDURA DE CONFISCARE A AVERII INFRACTORILOR

La 21 iulie 2022, Parlamentul a adoptat o lege menită să simplifice procedura de confiscare a averii persoanelor condamnate penal și pe care acestea nu o pot justifica, cunoscută și drept confiscarea extinsă. Confiscarea nu se limitează doar la infracțiunile de corupție, ci urmează să se extindă și asupra altor infracțiuni de natură repetitivă enumerate în art. 106¹ din Codul Penal, comise în scop de îmbogățire, pentru care legea prevede o pedeapsă cu închisoarea mai mare de patru ani. Legea a intrat în vigoare la 5 august 2022.

Potrivit noilor reglementări, confiscarea extinsă nu presupune probarea „dincolo de orice dubiu rezonabil” a originii ilicite a bunurilor, după cum era anterior. De acum înainte, pentru aplicarea confiscării ar putea fi suficientă condamnarea pentru un singur episod infracțional, stabilirea unei diferențe de 20 de salarii medii pe economie (circa 200 000 MDL) dintre veniturile și averile obținute în ultimii 5 ani până la comiterea infracțiunii și stabilirea de către judecători a probabilității că averea a fost obținută ilicit. Dacă persoana condamnată nu va dovedi caracterul licit al diferenței, averea va fi confiscată.

Procurorul va fi obligat să ceară judecătorilor confiscarea averii persoanei condamnate pentru o infracțiune gravă comisă cu scop de îmbogățire, dacă condamnatul nu își poate justifica averea

În sarcina procurorilor urmează să revină obligația de a verifica de fiecare dată dacă o asemenea diferență există și, în cazul existenței ei, să solicite judecătorului confiscarea. Ulterior, în cazul expedierii dosarului în judecată, rechizitoriu urmează să conțină informații despre aplicarea confiscării.

Înainte ca proiectul să fie votat în lectură finală, CRJM a propus o [serie de recomandări](#) de îmbunătățire a acestuia. Majoritatea acestora s-au regăsit în legea adoptată.

PROCURATURA A FĂCUT BILANȚUL PENTRU ANUL 2021

La începutul anului, Procuratura Generală a publicat [raportul de activitate](#) pentru anul 2021. Raportul enumeră mai multe realizări ale instituției. Printre acestea se numără și elaborarea și punerea în aplicare a unui nou [document de planificare strategică a procuraturii](#) pentru anii 2021-2025.

Prioritățile procurorilor în 2021, potrivit raportului, s-au concentrat pe contracararea infracțiunilor de corupție și de crimă organizată. Procurorii au fost activi și în creație legislativă. În 2021, Procuratura a inițiat elaborarea a peste 30 de proiecte de lege, inclusiv a codului de procedura penală.

Raportul recunoaște gradul înalt al corupției și al criminalității organizate la nivel național, care a determinat necesitatea de consolidare a instituțiilor de drept, inclusiv evaluarea activității și integrității în procuratură. La capitolul provocări, raportul mai enumeră cadrul legal imperfect, tergiversarea investigării cauzelor penale de către instanțele de judecată, dar și pornirea urmăririi penale în privința Procurorului General Alexandr STOINAOGLO ([a se vedea mai multe detalii buletinul CRJM nr. 37](#)) și a adjunctilor acestuia.

În 2021, procurorii au condus urmărirea penală în 40 414 cauze (față de 42 248 în 2020) și au exercitat urmărirea penală în 3 376 de cauze (față de 3 458 în 2020). Numărul cauzelor în care procurorii au condus urmărirea penală este în continuă descreștere în ultimii patru ani (cu peste 14 000 dosare mai puțin decât în 2020). În cazul exercitării urmăririi penale, cifrele au rămas practic neschimbate timp de mai mulți ani (aproximativ 3 000 de cauze fiind exercitate și în 2017). Scăderea numărului de cauze penale nu este explicată în raport.

Potrivit documentului, procurorii au înaintat judecătorilor de instrucție 4 334 de demersuri de autorizare a măsurilor speciale de investigații (față de 3 941 în 2020). Doar un număr infim dintre acestea – 20 (ceea ce reprezintă mai puțin de 0,5%) au fost respinse. Cele mai frecvente măsuri speciale de investigație autorizate de judecător rămân a fi interceptarea comunicărilor și a imaginilor – 2 405 de cazuri, urmată de colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice – 872 măsuri, documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice, precum și localizarea sau urmărirea prin sistemul de poziționare globală (GPS) ori prin alte mijloace tehnice – peste 590 măsuri autorizate.

Procuratura Generală: În 2021, procuratura s-a concentrat pe contracararea infracțiunilor de corupție și de crimă organizată. Datele statistice din procuratură nu confirmă eforturi sporite în acest sens.

PE SCURT:

La **12 aprilie 2022**, în baza plângerii depuse de avocata lui Vladimir FILAT, a fost pornit un proces penal împotriva Centrului de Investigații Jurnalistice (CIJ) și autoarei anchetei jurnalistice „VLAD FILAT: Cum și-a scăpat averea de confiscare”. Avocata pretinde că jurnaliștii CIJ au spart poșta electronică a fostului demnitar și a solicitat detalii despre sursele pe care le-au utilizat aceștia în investigație. Reprezentații CIJ afirmă că păstrarea confidențialității surselor jurnalistice este un drept protejat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, iar în baza investigației nu a fost demarată nicio anchetă penală, cerând procurorilor să investigheze posibilele ilegalități comise de Filat.

La **22 aprilie 2022**, Colegiul Disciplinar de pe lângă Consiliul Superior al Magistraturii a dispus eliberarea lui Andrei NICULCEA din funcția de judecător. Sancțiunea a fost aplicată după jumătate de an de la plecarea din propria inițiativă a acestuia din sistemul judecătoresc. Dl Niculcea a recalificat acuzația și a emis o sentință mai blândă în cauza lui Ilan ȘOR. De asemenea, el a emis sentințe împotriva lui Vlad FILAT și a lui Vladimir BOTNARI. Colegiul Disciplinar a constatat incompatibilitatea acestuia cu funcția de judecător urmare a investigației Rise Moldova, care a dezvăluit informații cu privire la stilul de viață al acestuia și legăturile dintre familia dlui Niculcea și familia Șor (pentru detalii, a se vedea Buletinul CRJM nr. 32).

La **4 iulie 2022**, Procuratura Anticorupție a finalizat urmărirea penală în privința ex-gubernatorului BNM, Dorin DRĂGUȚANU și ex-vicegubernatorilor BNM Ion STURZU și Emma TĂBĂRȚĂ, în dosarul penal privind „frauda bancară”. Aceștia sunt învinuiți de complicitate la săvârșirea infracțiunii de escrocherie de către o organizație criminală în proporții deosebit de mari (art.42, art. 190 alin.(5) din Codul penal), precum și de spălarea banilor în proporții deosebit de mari (art. 42 alin.(5), art.243 alin.(3) din Codul penal). Potrivit procurorilor, în 2014, aceștia, acționând în interesele organizației criminale conduse de Vladimir PLAHOTNIUC, au elaborat și implementat un plan bine determinat de sustragere în proporții deosebit de mari a mijloacelor financiare din sistemul bancar al Republicii Moldova. Procurorii au aplicat sechestre pe bunurile acuzaților.

Evaluarea extraordinară a candidaților pentru fotoliile CSM a început, iar doi candidați deja au părăsit cursa. Pe **11 iulie și 21 iulie 2022**, Comisia Pre-vetting a adoptat două decizii prin care a sistat procedura în privința acestora. În primul caz, judecătorul Mihail COJOCARU s-a retras din procesul de evaluare. Decizia Comisiei nu explică motivele retragerii. În celălalt caz, judecătorul Gheorghe BALAN nu a depus declarația de avere și interese personale în termenul stabilit de Comisie. Judecătorul a motivat imposibilitatea prezentării declarației în termenul propus din cauza volumului mare de muncă. Comisia a respins argumentele judecătorului invocând că a acordat timp suficient tuturor candidaților pentru a depune declarația, inclusiv o perioadă de consultare a proiectului declarației de aproximativ șase săptămâni. În opinia Comisiei, motivele invocate de judecător nu constituie circumstanțe extraordinare care să justifice extinderea termenului de depunere a declarației.

La **12 iulie 2022**, ofițerii Centrului Național Anticorupție și procurorii anticorupție au efectuat percheziții la fostul președinte al Parlamentului și fostul lider al partidului „Pro

Moldova”, Andrian CANDU, finul de cununie al ex-președintelui Partidului Democrat din Moldova, Vladimir PLAHOTNIUC. Adrian CANDU este cercetat într-o cauză penală pornită pe fapte de îmbogățire ilicită, săvârșite de o persoană cu funcție de demnitate publică. Procesul penal a fost inițiat în urma unei sesizări a Autorității Naționale de Integritate (ANI), care a efectuat controlul averii și intereselor personale ale fostului demnitar. Acesta a declarat că a atacat în instanță actul emis de ANI, care l-a constatat pe fostul democrat cu o avere nejustificată în valoare de 4,3 milioane MDL.

La 21 iulie 2022, magistrații Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, l-au plasat, din nou, în arest la domiciliu pe fostul director al Serviciului Informații și Securitate (SIS), Vasile BOTNARI. Decizia vine după ce, la 5 iulie, fostul șef al SIS a fost transferat din arest la domiciliu în Penitenciarul nr.13 de către Curtea de Apel Chișinău. Fostul director al SIS este vizat în cadrul unei cauze penale pornite pe faptul îmbogățirii ilicite (art.330/2 alin.(2) din Codul penal). Procurorii intenționează să conteste decizia din 21 iulie.

La 27 iulie 2022, dosarul penal în privința ex-președintelui Curții Supreme de Justiție (CSJ), Ion DRUȚĂ, învinuit de săvârșirea infracțiunii de îmbogățire ilicită, a ajuns în judecată. Potrivit Procuraturii Anticorupție, Ion DRUȚĂ este învinuit că, în perioada anilor 2014-2019, în timp ce deținea funcția de președinte și judecător al CSJ, a obținut un șir de bunuri mobile și imobile din mijloace bănești proveniența cărora nu poate fi justificată.

I ECHIPA CRJM

Vladislav GRIBINCEA
Președinte

Aurelia CELAC
Manager financiar și contabil

Ilie CHIRTOACĂ
Director de Program

Olga CORTAC
Directoare a Serviciului Administrativ

Daniel GOINIC
Director de Program

Alina FRIMU
Asistentă a Serviciului Administrativ

Oxana BRIGHIDIN
Consilieră juridică

Dumitru JOMIR
Coordonator de Comunicare

Victoria MEREUȚĂ
Consilieră juridică

Daniel STANCIU
Specialist în Comunicare

Acest buletin informativ a fost elaborat cu sprijinul financiar oferit de Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii. Opiniile, constatările și concluziile formulate în document aparțin CRJM și nu reflectă în mod necesar poziția Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01

+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

